

Telen met toekomst is door PPO en DLV Plant bv ontwikkeld in opdracht van LNV

Nieuwsbrief nr. 22 Oktober 2008

Telen met toekomst werkt samen met andere partijen aan duurzame gewasbescherming en duurzame bemesting voor akkerbouw, vollegrondsgroenteteelt, bloembollen, fruitteelt, boomkwekerij en glastuinbouw. Belangrijkste partners van Telen met toekomst zijn de landelijke, sectorale en regionale landbouworganisaties (LTO, NBvB, KAVB, NFO), Unie van waterschappen, Vewin, Agrodis, Nefyto, Cumela en Plantum. Het project loopt van 2008 tot en met 2010 en wordt gefinancierd door het ministerie van LNV. De uitvoering wordt gedaan door PPO en DLV Plant.

Via deze nieuwsbrief wordt u op de hoogte gehouden van actuele ontwikkelingen. U kunt zich voor deze nieuwsbrief aanmelden via www.telenmettoekomst.nl of stuur een mail naar info@tmt.nl

Klik [hier](#) als u deze nieuwsbrief niet meer wenst te ontvangen

Inhoud:

- ☞ [Akkerbouw & vollegrondsgroente](#)
 - [Graantelers proberen schimmelbestrijding terug te dringen op hun bedrijf](#)
 - [Demo toont emissie van afregenen en afsputten veldspuit](#)
 - [Suiker Unie schenkt aandacht aan bladschimmels in suikerbieten](#)
 - [LTO Groeiservice tevreden over 'Demodag innovaties aardbeien'](#)

- ☞ [Bloembollen](#)
 - [Alb. Groot vraagt aandacht voor voorkomen van bolbeschadiging](#)
 - [Informatie over milieubelasting op advieskaarten van Van Gent & Van der Meer](#)

- ☞ [Boomkwekerij](#)
 - [Grote belangstelling voor duurzame onkruidbestrijding laanboomteelt](#)

- ☞ [Glastuinbouw](#)
 - [Agrodis sluit zich aan bij samenwerking voor betere waterkwaliteit](#)

Akkerbouw & vollegrondsgroente

Graantelers proberen schimmelbestrijding terug te dringen op hun bedrijf

Graantelers van studieclub Blijham/Bellingwolde uit Groningen kijken samen met Telen met toekomst of ze de schimmelbestrijding in wintertarwe kunnen verminderen. Op deze manier

kunnen de bedrijven besparen op teeltkosten. Secretaris Gerhard Kohlleppel legt uit dat schimmelbestrijding een flinke kostenpost is. Het is daarom voor graantelers belangrijk om bij de rassenkeuze rekening te houden met de ziektegevoeligheid. Tussen rassen zijn grote verschillen in opbrengst en ziektegevoeligheid. “Soms wordt gekozen voor een ziektegevoelig ras, omdat het ras een hoge opbrengst in kilo’s geeft. Maar het is de vraag of dit ras door de extra bespuitingen die nodig zijn ook het hoogste rendement oplevert. Zeker bij lagere graanprijzen weegt de meeropbrengst vaak niet op tegen de kosten van een extra schimmelbestrijding.” De leden van de Groningse studieclub proberen daarom op hun bedrijf de schimmelbestrijding in graan te verminderen. Deze ervaringen worden uitgewisseld in de studieclub.

Gerhard Kohlleppel noemt ook het wisselvallige weer van de laatste jaren een belangrijke reden om de ziektegevoeligheid van wintertarwe onder de loep te nemen. “Door het wisselvallige weer is het extra moeilijk om een goed spuitmoment te vinden. Teel je een gevoelig ras dan kun je bijvoorbeeld in een paar dagen helemaal onder de roest lopen als je niet op tijd kunt spuiten. Door een minder ziektegevoelig ras te telen, hoef je niet alleen minder te spuiten, maar loop je dus ook minder risico op opbrengstderving.”

Op www.telenmettoekomst.nl is een leaflet te vinden met meer informatie over de rassenkeuze en ziektegevoeligheid van wintertarwe. U kunt ook contact opnemen met Wyncko Tonckens van telen met toekomst, w.tonckens@dlvplant.nl

Demo toont emissie van afregenen en afsputten veldspuit

In samenwerking met Waterschap Zeeuwse Eilanden en Waterschap Zeeuws Vlaanderen heeft Telen met toekomst een demo regen- en waswater uitgevoerd. Uit deze demo blijkt dat het afregenen van een vuile spuitmachine en het schoonspuiten van de buitenkant van de machine beiden een belangrijke emissiebron kunnen zijn van gewasbeschermingsmiddelen. De resultaten zijn 28 augustus gepresenteerd door de waterschappen en Telen met toekomst op de landelijke uierendag te Colijnsplaat.

Volgens het Lozingenbesluit behoort een spuitmachine na gebruik onder een afdak te staan en mag spoel- en reinigingswater niet op het oppervlaktewater of in het riool geloosd worden. In de praktijk wordt hier niet altijd aan voldaan, omdat de uitvoering niet altijd eenvoudig is. Om na te gaan of dit veel emissie geeft, is een demo aangelegd. Voor de demo is gebruik gemaakt van een getrokken spuitmachine die een heel seizoen op een akkerbouwbedrijf gebruikt was en aan het begin van het seizoen schoon uit de winterstalling was gekomen. Als de machine niet gebruikt wordt staat hij in de schuur. De machine is buiten op landbouwplastic gereden. Vervolgens zijn balken onder het plastic gelegd om een bassin te vormen. ‘s Avonds viel een regenbui van 8 mm. De regen viel op de spuitmachine en spoelde zo in het bassin. Van het opgevangen water is een monster genomen. Vervolgens is de schoongeregende spuitmachine met een hogedrukspuit gereinigd aan de buitenkant. Ook van dit water is een monster genomen. De monsters zijn geanalyseerd op gewasbeschermingsmiddelen door Lab Zeeuws Vlaanderen. De uitslagen zijn omgerekend naar gehalten in 100 meter standaardslot. Er van uitgaande dat al het regen en spoelwater in de slot terecht komt. Uit de metingen blijkt dat zowel het afregenen als schoonspuiten een belangrijke emissiebron zijn. Het is daarom belangrijk om de spuitmachine na gebruik onder een afdek te zetten en te voorkomen dat reinigingswater via de erfverharding in het oppervlaktewater of in het riool terecht komt.

Meer informatie over de gemeten waarden op www.telenmettoekomst.nl of bij Pierre Cammaert, p.cammaert@dlvplant.nl

Suiker Unie schenkt aandacht aan bladschimmels in suikerbieten

Suiker Unie heeft een praktijkbericht over bladschimmels in suikerbieten verstuurd aan circa 2500 telers op de noordelijke lichte gronden en de Groninger klei. Op deze leaflet zijn de ziektebeelden en bestrijdingsmogelijkheden van bladschimmels op een rij gezet door Telen met toekomst samen met het IRS.

Peter Roelfsema, districtshoofd agrarische dienst bij Suiker Unie, geeft aan dat bladziekten in suikerbieten om een toenemende aandacht vragen van telers. Tegelijkertijd staat het rendement van de teelt onder druk door hervorming van de suikermarkt. "Om een rendabele suikerbietenteelt te houden, vinden wij het belangrijk dat telers bladschimmels kunnen herkennen en alleen als dit nodig is een gerichte bestrijding uitvoeren. Op deze manier kunnen we met elkaar ook de hoeveelheid werkzame stof terugdringen." De informatie is volgens Roelfsema in de praktijk goed ontvangen door ondernemers. "We hebben telers geattendeerd op de bladschimmels precies op het moment dat dit actueel was in de praktijk."

Ook tijdens de praktijkdag 'Suikerbieten op lichte grond centraal' op 30 oktober in Valthermond wordt uitgebreid stil gestaan bij de herkenning en bestrijding van bladschimmels in suikerbieten. De dag wordt georganiseerd door PPO-agv, IRS en Suiker Unie op PPO-locatie 't Kompas in Valthermond. In samenwerking met Telen met toekomst en de fabrikanten BASF, Bayer CropSciences en Syngenta Crop Protection heeft de organisatie een bladschimmeldemonstratie aangelegd. Bezoekers krijgen 30 oktober uitleg bij de herkenning van de verschillende bladschimmels en de strategieën en middelen om de schimmels te bestrijden.

Roelfsema vertelt dat Suiker Unie het belangrijk vindt om samen met telers te werken aan duurzaamheid. "Ons bedrijf maakt bijvoorbeeld een duurzaamheidsjaarverslag. Verder werken wij met een gecertificeerde teelt waardoor we van het begin tot het eind van de keten ook een bepaalde mate van duurzaamheid kunnen borgen."

Het praktijkbericht over bladschimmels in suikerbieten is te downloaden via

<http://www.telenmettoekomst.nl/files/pdf/Leaflet%20suikerbiet%202.pdf> of neem voor meer informatie contact op met Harm de Boer van Telen met toekomst, h.deboer@dlvplant.nl

Demodag innovaties aardbeien succesvol verlopen

De 'demodag innovaties aardbeien' die op 28 augustus in Zundert is georganiseerd door DLV Plant, ZLTO en LTO Groeiservice is met bijna 200 personen succesvol verlopen. Het was de uitdaging van de organisatie om de innovaties in de aardbeienteelt, de perspectieven voor de toekomst en de ontwikkelingen op divers gebied samen te brengen. Dit is volgens sectormanager Ulko Stoll van LTO Groeiservice goed gelukt: "De demodag sloot goed aan bij de behoefte vanuit de praktijk." Vanuit het project Telen met toekomst werd aandacht besteedt aan groenbemesters en de mogelijkheden om aaltjes te bestrijden, aan compostering van gewasresten aardbei op het eigen bedrijf en aan de perspectieven en mogelijkheden van ruggenteelt. Het zijn volgens Stoll thema's die leven in de praktijk. Het telen op ruggen blijkt goede aardbeien op te leveren, terwijl met deze teeltmethode waarschijnlijk beter kan worden voldaan aan de mineralennormen. Harrie Pijnenburg van DLV Plant meldt dat het gewas ook minder stressgevoelig lijkt en daardoor minder gevoelig is voor echte meeldauw. Daarnaast was er op de demodag ondermeer aandacht voor residubeheersing in aardbeien en waren verschillende adviesorganisaties en toeleveranciers aanwezig met een stand op de infomarkt.

Ook bij de organisatie van andere demodagen werken ZLTO en LTO Groeiservice de laatste tijd nauw samen met Telen met toekomst. Dit tot tevredenheid van Stoll. "Door gezamenlijk met Telen met toekomst en andere partijen op te trekken, kunnen we inhoudelijk goede bijeenkomsten verzorgen met een groot bereik." Zo is bij bladgewassen onlangs aandacht besteedt aan nieuwe spuittechnieken, een betere bestrijding en minder emissie. "Het is goed om telers continu nieuwe ontwikkelingen te laten zien en daarbij aandacht te besteden aan

maatschappelijk verantwoord ondernemen. Telers gaan met de informatie naar huis, denken er over na en gaan er vervolgens zelf misschien mee aan de slag.”

Voor meer informatie Ulko Stoll van LTO Groeiservice, u.stoll@groeiservice.nl of Harrie Pijnenburg van Telen met toekomst, h.pijnenburg@dlvplant.nl

Bloembollen

Alb. Groot vraagt aandacht voor voorkomen van bolbeschadiging

André Conijn van Alb. Groot BV uit Schagerbrug heeft samen met Telen met toekomst een brochure ‘Zo voorkom je beschadiging van bloembollen’ gemaakt. Door beschadiging tijdens de verwerking van bollen is de kans op aantasting door schimmels en bacteriën namelijk groter.

Conijn: “In de bollenteelt is de laatste jaren veel veranderd. Schaalvergroting leidt tot steeds meer mechanisatie. Daar ontkom je niet aan. Maar een probleem vormt natuurlijk wel de beschadiging van de bollen bij het vele vallen. Beschadiging en de invloed van de temperatuur blijken toch wel de grootste boosdoeners te zijn als het om Erwinia gaat.”

De brochure geeft inzicht in wat er allemaal mis kan gaan bij de verwerking van bollen. Volgens Conijn maakt dit in de praktijk al een hoop discussie los. Om nog exacter te kunnen achterhalen wat nu precies de invloeden zijn bij het rooien, bewaren en verwerken van de bollen op beschadiging, gaat Alb. Groot komend seizoen met een groep kwekers nauwlettend volgen wat er met diverse partijen gebeurt. “Met monsters van 100 bollen gaan we samen met de telers kritisch volgen wat de gevolgen zijn. Ook gaan we foto’s maken van die monsters. We hopen zo meer referentie te hebben. Bovendien kan een kweker zo zijn eigen partij ook beter volgen: hij kan door de foto’s zijn partij zelf ook goed in de gaten houden.” De informatie en de foto’s moeten er samen toe leiden dat kwekers straks de juiste maatregelen nemen om beschadiging en daarmee de kans op Erwinia te voorkomen. Als toeleverancier denken we graag mee met de kweker”, aldus Conijn. Hij noemt het plaatsen van bijvoorbeeld kantelunits als een van de mogelijkheden om de val te breken.

De brochure is verspreid aan klanten van Alb. Groot, maar ook voor iedereen verkrijgbaar via open dagen van PPO. Ook kan de brochure worden gedownload op de websites van Tmt

www.telenmettoekomst.nl/?page=telen&telen=bollenteelt en PPO

www.ppo.wur.nl/NL/publicaties/PPO+rapporten/Bloembollen

Informatie over milieubelasting op advieskaarten van Van Gent & Van der Meer

Toeleverancier Van Gent & Van der Meer heeft informatie over de milieubelastingspunten van middelen opgenomen op zijn advieskaarten. “Het milieu is enorm belangrijk voor al het leven en daarom willen we klanten bewust maken van de verschillen tussen de diverse middelen qua milieubelasting”, aldus Luc van Gent.

Van Gent koos bij zijn advieskaarten voor de MPS systematiek. “Een aantal van mijn klanten in de Bollenstreek zijn deelnemer aan het certificeringsprogramma MPS (Milieu Programma Sierteelt). Voor hen krijgt de informatie over milieubelastingspunten een praktische waarde, omdat ze er voor de certificering op afgerekend worden”, licht Van Gent toe. Op de vraag of Van Gent & Van der Meer zijn adviezen aanpast op basis van de milieubelastingspunten van middelen reageert van Gent terughoudend: “Onze adviezen zijn in de eerste plaats gebaseerd op effectiviteit. Verder is de keuze beperkt, maar die mogelijkheden willen we wel onder de aandacht van onze klanten brengen. Wij laten daarmee zien dat we ermee bezig zijn, maar de klant beslist

zelf.”

Telen met toekomst heeft de benodigde informatie aangeleverd en Van Gent & Van der Meer heeft deze informatie samen met de adviezen voor de vuurbestrijding verspreid onder zijn klanten. Dit leverde positieve reacties van klanten op. Daarom heeft van Gent onlangs ook informatie over de milieubelasting van bolontsmettingsmiddelen verspreid onder zijn klanten.

Meer informatie Luc van Gent lvgent@vangentvandermeer.nl of Stefanie de Kool van Telen met toekomst, stefanie.dekool@wur.nl

Boomkwekerij

Grote belangstelling voor duurzame onkruidbestrijding laanboomteelt

Ruim 200 boomkwekers waren donderdagmiddag 11 september aanwezig op de bijeenkomst over duurzame onkruidbestrijding in de laanboomteelt in Opheusden. De bijeenkomst op het bedrijf van Combinatie Mauritz BV was georganiseerd door Kring Opheusden, Studieclub Opheusden en de cultuurgroep laanbomen samen met Telen met toekomst. Kringvoorzitter Frans Mooree opende de bijeenkomst en riep de aanwezigen op samen te werken aan duurzame onkruidbestrijding. “Dit onderwerp moet de grootst mogelijke aandacht hebben. Het lijkt een modewoord ‘duurzaam’ werken

en kweken, maar het is bittere noodzaak omdat het gaat om het voortbestaan van de sector en omdat we een maatschappelijke verantwoordelijkheid hebben.” Hij verwees daarbij naar het Convenant gewasbescherming waarin is afgesproken dat de milieubelasting in 2010

met 95% moet zijn gereduceerd ten opzichte van 1998. “We zijn in de boomkwekerij op de goede weg: er is al een reductie behaald van 79%. Echter de laatste 20% vraagt de nodige zorg en aandacht, zeker bij de onkruidbestrijding.” Mooree noemde het daarom de moeite waard om tijdens de middag kennis te nemen van de stand van zaken en riep de aanwezigen op hun eigen ervaringen in te brengen.

Na het openingswoord gingen de aanwezigen in groepen langs de verschillende praktijkdemonstraties op het gebied van mechanische en chemische onkruidbestrijding. Ard Hendrix van DLV Plant gaf uitleg over het gebruik van driftarme doppen. Agricult demonstreerde een Laag Volume Spuittechniek. Door drukloos te spuiten in combinatie met een grove druppel en laag spuiten, kan onkruid zeer driftarm worden gespoten en met lage doseringen per hectare. PPO presenteerde de Weed-it en Sensi-spray. Verschillende toeleveranciers waren vertegenwoordigd met een praktijkdemonstratie van chemische middelen en hechters en uitvloeiers om de werking van herbiciden te verbeteren. En op het gebied van mechanische onkruidbestrijding werd de werking van de zwenkschoffel en gewasgeleide schoffel getoond. Hiermee kan flink worden bespaard op het gebruik van onkruidmiddelen.

Op woensdag 17 september is in Berkel Enschoot een vergelijkbare bijeenkomst gehouden door de vakgroep boomteelt ZLTO en de NBvB-cultuurgroep laan-, bos en parkbomen samen met Telen met toekomst. Deze bijeenkomst, die werd geopend door vakgroepvoorzitter Rinus Meijs, is door circa 160 personen bezocht. Ook in andere boomteeltsectoren en regio's zijn bijeenkomsten over duurzame onkruidbestrijding gehouden. Meer informatie Frank Nouwens, frank.nouwens@wur.nl of Ard Hendrix, a.hendrix@dlvplant.nl

Glastuinbouw

Agrodis sluit zich aan bij samenwerking voor betere waterkwaliteit

Agrodis heeft zich aangesloten bij de samenwerking van LTO Glaskracht Nederland, Hoogheemraadschap Delfland en Telen met toekomst. Gezamenlijk zijn zij het Polderproject de Woudse Droogmakerij gestart, waarbij met telers in een Westlandse polder gewerkt wordt aan een betere waterkwaliteit in hun eigen poldersloten.

Daan Verbeek (Horticoop) is voorzitter van de werkgroep Glastuinbouw van Agrodis en neemt in die hoedanigheid deel aan het projectteam. Verbeek: "Het is erg belangrijk aandacht te besteden aan emissiebeperking en waterkwaliteit. Onze betrokkenheid bij de klanten staat voorop. We moeten voorkomen dat middelen ter discussie komen te staan omdat ze in de sloot worden aangetroffen. Dat is niet alleen slecht voor het imago van de glastuinbouw maar brengt ook het risico met zich mee dat we nog meer middelen gaan verliezen." Het project spreekt Verbeek vooral aan omdat er niet alleen gepraat wordt, maar er daadwerkelijk stappen worden gezet met de tuinders en de adviseurs.

Eind juni is een eerste bijeenkomst geweest met de gewasbeschermingsadviseurs die werkzaam zijn in de Woudse Droogmakerij. De aanwezigen waren unaniem van mening dat het noodzakelijk is gezamenlijk te werken aan het beperken van de emissie en willen daar graag aan meewerken. Meer informatie bij Daan Verbeek van Horticoop, d.verbeek@hortipoint.nl of Ellen Beerling van Telen met toekomst, ellen.beeling@wur.nl